

บทที่ 3

การวิเคราะห์ต้นทุน รายได้ ของการประมงอวนลากในประเทศไทย

การประกอบธุรกิจเพื่อแสวงหารายได้ย่อมต้องมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ค่าใช้จ่ายนี้ก็คือต้นทุนนั่นเอง การดำเนินงานในธุรกิจนั้น หากปรากฏผลจากการดำเนินงานว่ารายได้สูงกว่าต้นทุน ย่อมแสดงว่ามีกำไรในการดำเนินธุรกิจนั้น แต่ถ้าต้นทุนสูงกว่ารายได้ก็แสดงว่าการดำเนินงานนั้นขาดทุน ในทำนองเดียวกันการทำประมงอวนลากก็เป็นการประกอบธุรกิจอย่างหนึ่ง ย่อมต้องมีต้นทุนและรายได้เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน

ต้นทุนของการทำการประมงอวนลาก

ต้นทุนของการทำประมงอวนลาก สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายลงทุน (Capital Expenditure)
2. ต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายประจำ (Revenue Expenditure)

1. ต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายลงทุน (Capital Expenditure)

หมายถึงต้นทุนที่จะให้ประโยชน์ต่อกิจการมากกว่าหนึ่งงวดบัญชี หรือก่อให้เกิดประโยชน์ในภายหน้า ซึ่งมักจะเรียกค่าใช้จ่ายประเภทนี้ว่า "สินทรัพย์" เมื่อนำสินทรัพย์ไปใช้งาน ต้นทุนของบริการที่ได้รับจากสินทรัพย์ในงวดหนึ่ง ๆ จะนำมาคิดเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด ดังนั้นต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายลงทุนจึงเป็นจำนวนเงินที่ใช้เพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการจัดการในขั้นแรกที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะยาว

สำหรับในธุรกิจของการประมงอวนลาก ต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายลงทุนนี้ได้แก่ การลงทุนในเรือประมง เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำประมงนั่นเอง

2. ค่าใช้จ่ายประจำ (Revenue Expenditure) หมายถึงค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้หรือผลประโยชน์ ในปีที่ค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น จึงนำไปหักจากรายได้เพื่อหาผลจากการดำเนินงานในปีนั้น ๆ ได้ทั้งจำนวน¹

สำหรับในธุรกิจของการประมงอวนลาก คำนวณส่วนนี้ได้แก่ค่าตอบแทนลูกเรือ ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

ต้นทุนแต่ละประเภท สามารถจำแนกตามประเภทและขนาดของ เรือประมง ดังนี้

1. ต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายลงทุน ประกอบด้วย

1.1 การลงทุนในเรือประมง

1.2 การลงทุนในเครื่องยนต์เรือ

1.3 การลงทุนในเครื่องมือทำการประมง และอุปกรณ์ต่าง ๆ

1.1 การลงทุนในเรือประมง คำว่าเรือประมงในที่นี้จะหมายถึงเฉพาะเปลือกเรือเท่านั้น การลงทุนในเปลือกเรือนี้ต้องใช้เงินลงทุนสูงมาก โดยเฉพาะถ้าเป็นการซื้อเรือใหม่ซึ่งต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนตั้งแต่ 1,000,000 บาทขึ้นไป จากการสัมภาษณ์ชาวประมงปรากฏว่า ในปัจจุบันชาวประมงจะไม่ซื้อเรือใหม่ แต่จะซื้อเรือจากชาวประมงที่ต้องการเลิกทำการประมง หรือต้องการลดจำนวนเรือประมงที่มีอยู่ โดยซื้อเรือพร้อมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ติดอยู่กับเรือด้วย ราคาที่ซื้อขายกันในปัจจุบันนั้น ผู้ซื้อสามารถซื้อได้ในราคาต่ำ กล่าวคือ เป็นราคาที่ผู้ขายต้องขาดทุนเป็นจำนวนมาก เพราะถ้ากำหนดราคาสูงก็จะมีผู้ซื้อ การที่ไม่มีผู้ซื้อเรือใหม่นี้เป็นผลให้เรือต้องประสบผลขาดทุน จากการสำรวจปรากฏว่าผู้ซื้อเรือในจังหวัดที่ทำการสำรวจนั้น ได้เลิกกิจการกันไปเกือบหมดแล้ว ยังคงเหลือ เฉพาะผู้ที่มิคานซ่อมเรือด้วยเท่านั้น

¹ เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, ศาสตราจารย์, การบัญชีต้นทุน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เมษายน 2523), หน้า 14-15

จากการสอบถามชาวประมงเกี่ยวกับจำนวนเงินลงทุนในเปลือกเรือ ซึ่งเป็น
 ราคาต้นทุนในอดีต (Historical Cost) และอายุการใช้งานปรากฏว่า ชาวประมง
 ส่วนมากไม่สามารถจะประมาณอายุการใช้งานได้ เพราะตั้งแต่ซื้อมาและเริ่มประกอบ
 อาชีพนี้จนถึงปัจจุบันเรื่อยังคงใช้งานได้ดี เนื่องจากได้มีการซ่อมแซมและดูแลรักษาอยู่
 เสมอ ส่วนมูลค่าของเปลือกเรือที่ซื้อมาปรากฏในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 เงินลงทุนในสินทรัพย์โดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลาก

หน่วย: บาท

ขนาดของเรือ	รวม	เปลือกเรือ		เครื่องยนต์		เครื่องมือและอุปกรณ์	
		จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
อวนลากแผ่นตะเฆ่							
< 14 เมตร	219,917	126,750	57.6	68,152	31.0	25,015	11.4
14-18 เมตร	400,000	190,000	47.5	130,000	32.5	80,000	20.0
18-25 เมตร	1,485,572	815,000	54.8	409,545	27.6	261,027	17.6
> 25 เมตร	4,845,975	2,380,000	49.1	1,164,285	24.0	1,301,690	26.9
อวนลากคู่							
< 14 เมตร	356,000	191,400	53.8	142,885	40.1	21,715	6.1
14-18 เมตร	891,500	412,500	46.3	380,000	42.6	99,000	11.1
18-25 เมตร	1,640,000	675,000	41.2	487,000	29.7	478,000	29.1

จากตารางที่ 3.1 แสดงเงินลงทุนในสินทรัพย์โดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมง อวนลาก จะเห็นว่า เงินลงทุนในเปลือกเรือเฉลี่ยต่อหน่วยของอวนลากคู่จะมีจำนวนเงินสูงกว่าเรือขนาดเดียวกันของอวนลากแผ่นตะเข้ ทั้งนี้ เพราะอวนลากคู่จะต้องใช้เรือ 2 ลำ ต่อ 1 หน่วยประมง ส่วนเรืออวนลากแผ่นตะเข้ใช้เรือลำเดียว สิ่งที่น่าสังเกตก็คือ เรืออวนลากคู่ขนาด 18-25 เมตร กลับมีจำนวนเงินลงทุนต่ำกว่าเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดเดียวกัน ทั้งนี้ เพราะการทำประมงอวนลากแผ่นตะเข้ขนาดใหญ่เป็นที่นิยมของชาวประมงมากกว่า เนื่องจากสามารถประหยัดต้นทุนเกี่ยวกับน้ำมันได้ดีกว่า มีประสิทธิภาพในการจับสัตว์น้ำสูงกว่า และเป็นเรือที่ใหม่หรือค่อนข้างใหม่รวมทั้งทันสมัยกว่าเรืออวนลากคู่ จึงมีจำนวนเงินลงทุนสูงกว่า

1.2 เครื่องยนต์เรือ เครื่องยนต์เรือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของเรือประมงกำลังของเครื่องยนต์ขึ้นอยู่กับขนาดของเรือประมง เครื่องยนต์เรือที่นิยมใช้กันในหมู่ชาวประมงได้แก่ เครื่องคัมมินส์ (Cummins) เครื่องแคตเตอร์พิลล่า (Caterpillar) เครื่องสแกนเดีย (Scandia) เป็นต้น

จากการสอบถามชาวประมงปรากฏว่า มีชาวประมงส่วนหนึ่งนิยมใช้เครื่องยนต์เก่าที่ใช้แล้วจากต่างประเทศ แต่ยังไม่เคยใช้ในประเทศไทย โดยผู้ขายนำมาปรับปรุงแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่ดีและขายในราคาที่ถูกกว่าเครื่องยนต์ใหม่

จากตารางที่ 3.1 จะเห็นว่ายิ่งเรือมีขนาดใหญ่ขึ้น จำนวนเงินลงทุนในเครื่องยนต์ก็จะสูงขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้ เพราะเรือขนาดใหญ่จำเป็นต้องใช้เครื่องยนต์กำลังสูงขึ้นด้วย ส่วนเรือประมงอวนลากคู่นั้นจะมีจำนวนเงินลงทุนในเครื่องยนต์สูงกว่าอวนลากแผ่นตะเข้ เนื่องจากเรืออวนลากคู่ต้องใช้เรือ 2 ลำลากอวน ดังนั้นเครื่องยนต์เรือต่อหน่วยประมงจึงเท่ากับ 2 เครื่อง

1.3 เครื่องมือและอุปกรณ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำประมงอวนลากนี้แบ่งออกเป็น อุปกรณ์ปากเรือและอุปกรณ์เดินเรือ โดยอุปกรณ์ปากเรือใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการจับสัตว์น้ำประกอบด้วย อวน แผ่นตะเข้ สลึง เชือก เครื่องกว้าน เป็นต้น สำหรับอวนลากจะไม่ใช้แผ่นตะเข้ แต่จะใช้เรือสองลำลากถ่างปากอวนแทน ส่วนอุปกรณ์เดินเรื่อนั้นจะเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้การเดินเรือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากตารางที่ 3.1 จะเห็นว่า เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร จะมีเงินลงทุนในเครื่องมือและอุปกรณ์สูงกว่าขนาดอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดใหญ่มีการติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัย เพื่อให้สามารถออกไปทำการประมงในบริเวณน่านน้ำนอกอ่าวไทยได้

จากตารางที่ 3.2 แสดงเงินลงทุนในอุปกรณ์เดินเรือโดยเฉลี่ยต่อหน่วยอวนลาก จะเห็นว่า เรือขนาดเล็กไม่มีการติดตั้งอุปกรณ์เดินเรือเลย ทั้งนี้เพราะเรือขนาดเล็กจะทำการประมงในบริเวณที่ไม่ไกลจากฝั่งมากนัก และระยะเวลาการทำประมงโดยเฉลี่ยเพียง 1 วัน จึงไม่มีความจำเป็นจะต้องติดตั้งอุปกรณ์เหล่านี้

สำหรับเรือประมงขนาด 14-18 เมตร จะมีการติดตั้งวิทยุ เนื่องจากเรือประมงขนาดนี้จะออกไปทำการประมงในบริเวณที่ไกลออกไป ระยะเวลาทำการประมงโดยเฉลี่ย 5-9 วัน ในระหว่างที่เรืออยู่ในทะเล จึงมีความจำเป็นต้องใช้วิทยุติดต่อสื่อสารกับเจ้าของเรือ เพื่อรับคำสั่งจากเจ้าของเรือให้นำเรือเข้าฝั่งเพื่อขายสินค้าสัตว์น้ำ หรือเพื่อแจ้งอุบัติเหตุของเรือให้เจ้าของเรือทราบ เพื่อจะได้หาทางช่วยเหลือและแก้ไข นอกจากนี้ เรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือขนาดเดียวกัน ยังมีการติดตั้ง เครื่องหาฝูงปลาด้วย

สำหรับเรือประมงขนาด 18-25 เมตร มีอุปกรณ์ในการเดินเรือที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะ เป็นเรือขนาดใหญ่สามารถออกไปทำการประมงใน

ตารางที่ 3.2 เงินลงทุนในอุปกรณ์เดินเรือโดยเฉลี่ยต่อหน่วยอวนลาก

หน่วย : บาท

รายการ	อวนลากแผ่นตะเฆ่				อวนลากคู่		
	< 14 ม.	14-18 ม.	18-25 ม.	> 25 ม.	< 14 ม.	14-18 ม.	18-25 ม.
เครื่องวิทยุ	-	20,000	50,000	80,000	-	20,000	80,000
เครื่องหาฝูงปลา	-	-	13,500	20,000	-	13,000	20,000
เครื่องเรดาร์	-	-	-	233,000	-	-	-
อุปกรณ์อื่น ๆ	-	-	4,500	6,550	-	-	8,000
รวม	-	20,000	68,000	339,550	-	33,000	108,000

บริเวณที่ไกลออกไปมาก ระยะเวลาทำการประมงต่อเนื่องโดยเฉลี่ยแล้วนานถึง 13-14 วัน จึงต้องมีการคิดตั้งเข็มทิศเพื่อบอกทิศทางด้วย ดังนั้น เงินลงทุนในอุปกรณ์เดินเรือของเรือขนาดนี้จึงมีจำนวนสูงขึ้น

ส่วนเรือประมงขนาดความยาวมากกว่า 25 เมตรนั้น จะมีการลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์เป็นจำนวนเงินสูงมาก ทั้งนี้เพราะเรือขนาดนี้มีการออกไปจับสัตว์น้ำในบริเวณนอกน่านน้ำไทย จึงมีความจำเป็นต้องติดตั้งอุปกรณ์ที่ทันสมัยต่าง ๆ เช่น เครื่องเรดาห์ เพื่อให้การหาฝูงปลาทำได้แม่นยำขึ้น

สำหรับอุปกรณ์ปากเรือซึ่งใช้ เป็นเครื่องมือในการจับสัตว์น้ำนั้น จากการสอบถามชาวประมงปรากฏว่า เรือแต่ละลำจะมีเงินลงทุนที่ไม่เท่ากัน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากจำนวนที่ใช้ เรือแต่ละลำจะมีสำรองไว้ในจำนวนที่ไม่เท่ากัน ตัวอย่างเช่นอวน จะมีการสำรองไว้ตั้งแต่ 2-5 ปาก ถังน้ำมัน ก็จะมีขนาดและราคาที่แตกต่างกันออกไป ส่วนจำนวนที่ใช้จะขึ้นอยู่กับความจำเป็นของเรือแต่ละลำ จำนวนเงินลงทุนในอุปกรณ์ปากเรือโดยเฉลี่ยได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.3

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.3 เงินลงทุนในอุปกรณ์ปากเรือโดยเฉลี่ยต่อหน่วยอวนลาก

หน่วย :บาท

รายการ	อวนลากแผ่นตะเข้				อวนลากคู่ (2 ลำ)		
	< 14 ม.	14-18 ม.	18-25 ม.	>25 ม.	< 14 ม.	14-18 ม.	18-25 ม.
อวน	12,000	22,000	55,000	120,000	8,700	20,900	65,000
แผ่นตะเข้	3,000	5,400	25,000	90,000	-	-	-
ถังน้ำมัน	4,000	10,000	20,000	110,000	5,000	16,000	80,000
ถังน้ำ	116	3,700	5,700	21,140	500	4,000	20,000
เครื่องกว้าน 1 ชุดพร้อมเครื่องจุด	550	4,500	16,000	110,000	780	5,000	60,000
อุปกรณ์ไฟฟ้าและเครื่องทำความเย็น	320	3,000	42,950	290,000	685	4,000	100,000
ปั๊มน้ำ	259	2,000	3,375	140,000	550	3,100	3,000
หลัก เควิสและอุปกรณ์	4,000	5,000	7,500	25,000	4,000	5,000	10,000
สลิง เชือก ไซ้ สมอ	770	4,400	17,502	56,000	1,500	8,000	32,000
รวม	25,015	60,000	193,027	962,140	21,715	66,000	370,000.

จากตารางที่ 3.3 จะเห็นว่า ต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายในอุปกรณ์ปากเรือ อันได้แก่การลงทุนในสินทรัพย์ของการทำการประมงอวนลากนั้น เรืออวนลากแผ่นตะเข้ ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร จะมีเงินลงทุนในเครื่องมือและอุปกรณ์ปากเรือ สูงกว่าขนาดอื่น ส่วนการลงทุนในอุปกรณ์ปากเรือของเรือขนาดต่ำกว่า 14 เมตร ทั้งเรืออวนลากแผ่นตะเข้และอวนลากคู่ มีจำนวนน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากเรือขนาดเล็กจะไม่มี การติดตั้งอุปกรณ์เดินเรือ หรือถ้ามีก็จะมีเพียงวิทยุอย่างเดียว และอุปกรณ์ปากเรือก็จะมีสำรองไว้ น้อยกว่าเรือประมงขนาดใหญ่

2. ต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายประจำ (Revenue Expenditure)

ประกอบด้วย

- 2.1 ค่าตอบแทนลูกเรือ
- 2.2 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
- 2.3 ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์

2.1 ค่าตอบแทนลูกเรือ เป็นต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายประจำประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยเงินเดือน ส่วนแบ่งรายได้ ค่าอาหารลูกเรือ และค่าตอบแทนสมาชิกในครอบครัว รายละ เอียดค่าตอบแทนลูกเรือปรากฏดังตารางที่ 3.4 ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในแต่ละรายการต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.4 แสดงค่าตอบแทนลูกเรือโดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลากต่อเดือน

หน่วย : บาท

รายการ	อวนลากแผ่นตะเข้								อวนลากอู๋					
	< 14 เมตร		14-18 เมตร		18-25 เมตร		> 25 เมตร		< 14 เมตร		14-18 เมตร		18-25 เมตร	
	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%
เงินเดือน	2,000	28.6	6,500	35.0	17,960	55.3	59,960	21.2	8,300	49.6	11,400	39.9	21,910	41.3
ส่วนแบ่งรายได้	1,310	18.6	4,200	22.5	8,912	27.4	172,420	60.8	-	-	5,000	17.5	19,530	36.8
ค่าอาหารลูกเรือและอื่นๆ	2,000	28.6	5,085	27.4	5,600	17.3	51,000	18.0	4,951	29.5	7,337	25.8	11,600	21.9
ประเมินค่าตอบแทนสมาชิกในครอบครัว	1,700	24.2	2,800	15.1	-	-	-	-	3,500	20.9	4,800	16.8	-	-
รวมค่าตอบแทน	7,010	100	18,585	100	32,472	100	283,380	100	16,751	100	28,537	100	53,040	100

2.1.1 เงิน เดือน หมายถึงค่าแรงที่จ่ายให้ลูกเรือเป็นประจำ ทำให้ลูกเรือเกิดความรู้สึกมั่นคงในอาชีพที่ทำอยู่ ผลจากการสำรวจปรากฏว่า ค่าแรงนี้จะจ่ายให้ลูกเรือแต่ละตำแหน่งในอัตราที่ต่างกัน คือ

ได้ก้ง	ประมาณ เดือนละ	3,500-4,500 บาท
นายท้าย	"	2,500-3,000 บาท
ผู้ช่วยนายท้าย	"	1,100-2,000 บาท
ช่างเครื่อง	"	3,000-4,000 บาท
ผู้ช่วยช่างเครื่อง	"	1,500-2,500 บาท
คนครัว	"	1,500-1,800 บาท
หัวหน้าคนอวน	"	1,800-2,200 บาท
คนอวน	"	1,000-1,300 บาท

สำหรับได้ก้งนั้น ตามปกติคนออกจากเงิน เดือนประจำแล้ว ยังได้รับส่วนแบ่งจากมูลค่าของสินค้าสัตว์น้ำที่ขายได้ด้วย ได้ก้งบางคนอาจไม่ต้องการเงิน เดือนประจำ แต่ต้องการค่าตอบแทนเป็นส่วนแบ่งรายได้อย่างเดียว ซึ่งก็จะเป็นอัตราที่สูงกว่าในกรณีแรก

จากตารางที่ 3.4 แสดงค่าตอบแทนลูกเรือโดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมง อวนลาก ปรากฏว่าอัตราร้อยละของเงิน เดือนต่อค่าตอบแทนลูก เรือของเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดเล็กจะมีอัตราค่า และถ้าเรือขนาดใหญ่ขึ้น เงิน เดือนก็จะมีอัตราร้อยละสูงขึ้นด้วย ยกเว้นเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร จะมีอัตราร้อยละของเงิน เดือนต่อค่าตอบแทนลูกเรือต่ำ และเรืออวนลากคู่ขนาดเล็กจะมีอัตราร้อยละของเงิน เดือนต่อค่าตอบแทนลูกเรือสูง สาเหตุที่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดเล็กมีอัตราร้อยละของ

ค่าตอบแทนลูกเรือต่ำ เพราะเรือประมงขนาดเล็กทำการจับสัตว์น้ำในบริเวณที่ไม่ไกลจากฝั่งมากนัก ลักษณะเป็นการทำการประมงแบบพื้นบ้าน (Small Scale Fisheries) ลูกเรือทำการประมงโดยเฉลี่ยแล้วมีเพียง 4 คนเท่านั้น (จากรายงานที่ 4.1) ซึ่งในจำนวนนี้มีสมาชิกในครอบครัวออกไปทำการประมงเองอีกด้วย ดังนั้น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินเดือนจึงมีอัตราไม่สูงนัก กล่าวคือ มีอัตราร้อยละ 28.6 และ 35.0 ส่วนสาเหตุที่เรืออวนลากขนาดเล็กกลับมีอัตราร้อยละของเงินเดือนค่าตอบแทนลูกเรือสูงก็เนื่องจากเรืออวนลากขนาดเล็กนี้ไม่มีค่าใช้จ่ายส่วนแบ่งรายได้ เจ้าของเรือจึงต้องหาสิ่งจูงใจอื่น โดยการเพิ่มอัตราเงินเดือนให้สูงขึ้น ส่วนเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวมากกว่า 25 เมตร ซึ่งเป็นเรือประมงขนาดใหญ่ มีจำนวนลูกเรือมากถึง 28 คน (จากรายงานที่ 4.1) ระยะเวลาทำการประมงโดยเฉลี่ยต่อเที่ยวเท่ากับ 25 วัน แต่มีอัตราเงินเดือนลูกเรือเพียงร้อยละ 21.2 ของค่าตอบแทนลูกเรือ ทั้งนี้เป็นเพราะเรือประมงขนาดใหญ่มีส่วนแบ่งรายได้สูง ลูกเรือบางคน เช่น ใต้ก้ง บางคนอาจจะไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนประจำ แต่จะได้รับเป็นส่วนแบ่งรายได้อย่างเดียว ซึ่งจะมีอัตราสูง ดังนั้น เงินเดือนของลูกเรือประมงขนาดใหญ่จึงมีอัตราต่ำกว่าเรืออวนลากขนาดอื่น ส่วนเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร นั้น แม้ว่าคุณลักษณะการทำการประมงจะคล้ายกับเรือประมงอวนลากขนาดเล็ก แต่จำนวนลูกเรือมีมากกว่า คือ โดยเฉลี่ยแล้วมีจำนวน 8 คน (จากรายงานที่ 4.1) ดังนั้น อัตราเงินเดือนจึงสูงกว่า คือ มีอัตราร้อยละ 35.0 ส่วนเรืออวนลากแผ่นตะเข้และอวนลากคู่ขนาดความยาวเรือ 18-25 เมตร จัดได้ว่าเป็นเรือประมงพาณิชย์ เพราะเป็นเรือประมงขนาดใหญ่ มีเครื่องมือและอุปกรณ์ทำการประมงทันสมัย เช่น มีวิทยุ เครื่องหาฝูงปลา ขางล่าอาจคิดตั้งเครื่องเรดาห์ด้วย บริเวณที่ทำการประมงไกลจากฝั่งมาก โดยใช้ระยะเวลาทำการประมงโดยเฉลี่ยต่อเที่ยวประมาณ 13-14 วัน ใช้ลูกเรือโดยเฉลี่ยประมาณ 17 คน ปกติเรือประมงขนาดนี้จะไม่มีส่วนสมาชิกในครอบครัวออกไป

ทำการประมงด้วย โดยจ้างได้ก่ง เงินเดือนของได้ก่งขึ้นอยู่กับความสามารถของคน นอกจากนั้น เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำการประมงของเรือขนาดนี้จะมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เพราะเป็นเครื่องมือที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูง ประกอบกับเรือจะต้องออกทำการประมงในบริเวณที่ไกลออกไป จึงต้องมีลูกเรือที่มีฝีมือและมีความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ต่าง ๆ พอสมควร ดังนั้นค่าใช้จ่ายประเภทเงินเดือนจึงมีอัตราสูงถึง ร้อยละ 55.3 สำหรับเรืออวนลากแผ่นตะเข้ และร้อยละ 41.3 สำหรับเรืออวนลากคู่

เงินเดือนนี้มีอัตราร้อยละ 21.2-55.3 ของค่าตอบแทนลูกเรือ โดยเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาว 18-25 เมตร มีอัตราสูงสุด คือ อัตราร้อยละ 55.3 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 49.6 ส่วนเรืออวนลากที่มีเงินเดือนอัตราต่ำที่สุดได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร คืออัตราร้อยละ 21.2 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 28.6

2.1.2 ส่วนแบ่งรายได้ อุตสาหกรรมประมงอวนลากมักจะทำให้ค่าตอบแทนลูกเรือเป็นส่วนแบ่งรายได้ด้วย เพื่อเป็นสิ่งจูงใจแก่ลูกเรืออย่างหนึ่ง การที่ลูกเรือได้รับเงินเดือนประจำทำให้เกิดมีความรู้สึกมั่นคงในอาชีพที่ทำอยู่ ส่วนการได้ส่วนแบ่งรายได้ จะทำให้มีความรู้สึกว่าได้รับรางวัลพิเศษ ทำให้ลูกเรือมีความกระตือรือร้น ใช้ความสามารถให้เต็มที่ มีจิตใจผูกพันอยู่กับอาชีพการประมง ผลจากการสัมภาษณ์ชาวประมงอวนลาก ปรากฏว่า ส่วนใหญ่เรือประมงขนาดเล็กจะไม่มีการให้ส่วนแบ่งรายได้ เพราะเจ้าของเรือจะออกทำการประมงเอง โดยมีลูกเรือซึ่งจ้างมาเพียง 2-3 คนช่วยทำการประมง และจ่ายค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนประจำอย่างเดียว

แต่สำหรับเรือประมงขนาดใหญ่ จะมีการให้ส่วนแบ่งรายได้เกือบทุกราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือประมงขนาดใหญ่ที่ออกไปทำการประมงในน่านน้ำสากล ซึ่งเป็นบริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้านแล้ว จะได้รับส่วนแบ่งในอัตราสูง เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ลูกเรือยอมเสี่ยงเข้าไปจับสัตว์น้ำในบริเวณดังกล่าว

จากตารางที่ 3.4 แสดงค่าตอบแทนลูกเรือโดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมง อวนลาก จะเห็นว่าเรืออวนลากที่มีอัตราร้อยละของส่วนแบ่งรายได้สูงสุด ได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร ซึ่งมีอัตรา ร้อยละ 60.8 ของค่าตอบแทนลูกเรือ ทั้งนี้เพราะเรือประมงขนาดใหญ่ เจ้าของเรือ จะต้องพยายามหาสิ่งจูงใจที่จะให้ลูกเรือจับสัตว์น้ำให้ได้ปริมาณมาก ๆ เนื่องจากเงินลงทุนในเรือประมงประเภทนี้สูงมาก และต้องเสี่ยงต่อการถูกจับกุมหรือถูกยิงเมื่อออกไปทำการประมงในบริเวณที่ถูกกำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นแนวทางหนึ่งที่เจ้าของเรือจะชักจูงให้ลูกเรือยอมเสี่ยงเข้าไปลักลอบจับสัตว์น้ำได้ ก็โดยการให้ส่วนแบ่งรายได้จากการขายสินค้าสัตว์น้ำในอัตราที่สูง

อัตราส่วนแบ่งรายได้ทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าของเรือ และลูกเรือ โดยปกติได้กึ่งจะได้รับส่วนแบ่งสูงกว่าตำแหน่งอื่น คือได้รับถึงร้อยละ 8-10 ของมูลค่าสินค้าสัตว์น้ำ หรือของกำไร ขึ้นอยู่กับข้อตกลง ทั้งนี้เนื่องจากได้กึ่งมีหน้าที่สำคัญในการนำลาก สัตว์น้ำจะได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับได้กึ่ง ส่วนตำแหน่งที่เป็นหัวหน้า จะได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 2 ส่วนลูกเรืออื่น ๆ จะได้รับร้อยละ 1

ตัวอย่างเงื่อนไขการแบ่งส่วนรายได้ ซึ่งได้จากการสอบถามชาวประมง เช่น เจ้าของเรือและลูกเรือจะตกลงกันว่าเมื่อได้รับรายได้จากการขายสินค้าสัตว์น้ำแล้ว จะเอายอดเงินรายได้ที่ได้รับหักค่าน้ำแข็ง ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าอาหารเหลือเท่าไรแล้วจะนำไปหักค่าใช้จ่ายอีกจำนวนหนึ่งซึ่งเจ้าของเรือจะเป็นผู้กำหนดจำนวนไว้แน่นอน จากการสัมภาษณ์ค่าใช้จ่ายจำนวนนี้มีประมาณ 9,000 - 13,000 บาท

ส่วนที่เหลือแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่ง เป็นของลูกเรือ อีกส่วนหนึ่ง เป็นของโค้งงอ และเจ้าของเรือ

จากตารางที่ 3.4 ซึ่งแสดงค่าตอบแทนลูกเรือโดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลาก จะเห็นว่า ส่วนแบ่งรายได้มีอัตราร้อยละ 17-27 ยกเว้นเรืออวนลากแผ่นตะเข้ที่มี ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร และอวนลากคู่ขนาดความยาวเรือ 18-25 เมตร จะมีอัตราร้อยละของส่วนแบ่งรายได้สูงถึงร้อยละ 60.8 และ 36.8 ของค่าตอบแทน ลูกเรือตามลำดับ

2.1.3 ค่าอาหารลูกเรือและอื่น ๆ เจ้าของเรือจะเตรียมอาหารให้ลูกเรือ เพื่อเก็บไว้รับประทานในระหว่างที่ทำการอยู่ในทะเล ค่าอาหารนี้ได้รวมค่าเวชภัณฑ์ ต่าง ๆ ซึ่งเจ้าของเรือได้เตรียมไว้ให้ลูกเรือเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย หรือประสบอุบัติเหตุ เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ค่าเวชภัณฑ์นี้จะมีจำนวนเพียงเล็กน้อย เนื่องจากลูกเรือส่วนใหญ่ มีความแข็งแรง แทบจะไม่มีอาการเจ็บไข้ได้ป่วยเลย

จากตารางที่ 3.4 แสดงค่าตอบแทนลูกเรือโดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมง อวนลาก จะเห็นว่าเรือประมงอวนลากขนาดเล็กจะมีอัตราร้อยละของค่าอาหาร ลูกเรือและอื่น ๆ สูงกว่าเรือขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าค่าอาหารลูกเรือ ของเรือประมงขนาดเล็กจะมีอัตราร้อยละสูงกว่าเรือประมงขนาดใหญ่ แต่ค่าอาหาร ของเรือขนาดใหญ่เมื่อคิดเป็นจำนวนเงินจะมากกว่า ทั้งนี้เป็น เพราะเรือประมง ขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนลูกเรือสูงกว่าเรือประมงขนาดเล็ก เมื่อนำ ค่าอาหารมาเทียบ เป็นอัตราร้อยละแล้วจึงเป็นอัตราที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ เรือประมง ขนาดใหญ่จะออกไปทำการประมงบริเวณที่ไกลออกไปจากฝั่งมาก อยู่ทำการในทะเล นานถึง 13-25 วัน ค่อนข้าง (ตารางที่ 4.1) ลูกเรือสามารถนำเอาสัตว์น้ำที่จับได้มาประกอบ

เป็นอาหาร เจ้าของเรือก็ทราบและได้จัดเตรียมอาหารให้ลูกเรือโดยคำนึงถึงส่วนนี้แล้ว

ค่าอาหารลูกเรือและอื่น ๆ ของเรือประมงอวนลากนี้ จะมีอัตราร้อยละ 17-29 ของค่าตอบแทนลูกเรือ โดยที่เรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร มีอัตราสูงสุด คือ ร้อยละ 29.5 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 28.6 ส่วนเรืออวนลากขนาดความยาวเรือ 18-25 เมตร มีอัตราค่าสูงสุดคือร้อยละ 17.3 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 18.0

2.1.4 ค่าตอบแทนสมาชิกในครอบครัว ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเรือประมงขนาดเล็กส่วนมากจะทำการประมงกันแบบพื้นบ้าน กล่าวคือ เจ้าของเรือจะออกทำการประมง เป็นได้กึ่งเองหรือบางครั้งถ้ามีบุตรชายโตพอที่จะออกทำการประมงได้ ก็จะให้บุตรชายเป็นได้กึ่ง แล้วจ้างลูกเรือเป็นผู้ช่วยอีก 2-3 คน การประมาณค่าตอบแทนของสมาชิกในครอบครัวนี้ ใช้วิธีสอบถามจากชาวประมงว่า ค่าแห่งที่ทำงานนั้น ถ้าเป็นการจ้างผู้อื่นแล้ว จะต้องจ่ายค่าจ้างเดือนละเท่าไร แล้วจึงนำมาประเมินค่าตอบแทนสมาชิกในครอบครัว จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 3.4 ปรากฏว่าเรือประมงขนาดความยาวต่ำกว่า 14 เมตร และขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร เท่านั้น ที่มีสมาชิกในครอบครัวออกทำการประมงด้วย ดังนั้นค่าใช้จ่ายนี้จึงมีแต่ในเรือประมงขนาดเล็ก เท่านั้น ส่วนเรือประมงขนาดใหญ่ไม่ปรากฏว่ามีค่าตอบแทนสมาชิกในครอบครัว เรืออวนลากแผ่นตะเข้ที่มีขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร มีค่าตอบแทนสมาชิกในครอบครัวในอัตราสูงกว่าเรือขนาดอื่น คือมีอัตราร้อยละ 24.2 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 20.9

สรุปแล้ว ค่าตอบแทนลูกเรือโดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลาก ทั้งอวนลาก
แผ่นตะเข้และอวนลากคู่ทุกขนาด จะมี เงินเดือนเป็นค่าใช้จ่ายที่มีอัตราร้อยละต่อค่า
ตอบแทนลูกเรือสูงสุด ยกเว้นเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาว เรือมากกว่า 25 เมตร
จะมีค่าใช้จ่ายส่วนแบ่งรายได้อัตราสูงสุด และมีเงินเดือนเป็นค่าใช้จ่ายในอัตราสูง
รองลงมา ส่วนเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร จะมีค่า
อาหารลูกเรือและอื่น ๆ ในอัตราที่เท่ากับเงินเดือน

2.2 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ
อุตสาหกรรมประมงอวนลากประกอบด้วยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง
ค่าน้ำมันเครื่อง และน้ำมันเกียร์ ค่าน้ำแข็ง ค่าล้างหรือท้าวใส่สัตว์น้ำ ค่าใช้จ่ายในการ
ขายสินค้าสัตว์น้ำ ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาเรือและเครื่องยนต์ ค่าซ่อมแซมและบำรุง
รักษาเครื่องมือประมง ค่าใช้จ่ายสำนักงานและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ดังปรากฏข้อมูลใน
ตารางที่ 3.5 ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดในแต่ละรายการต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.5 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลากคือเดือน

หน่วย : บาท

รายการ	อวนลากหนักตะเช้								อวนลากคู่					
	< 14 เมตร		14-18 เมตร		18-25 เมตร		> 25 เมตร		< 14 เมตร		14-18 เมตร		18-25 เมตร	
	จำนวนเงิน บาท	%	จำนวนเงิน บาท	%	จำนวนเงิน บาท	%	จำนวนเงิน บาท	%	จำนวนเงิน บาท	%	จำนวนเงิน บาท	%	จำนวนเงิน บาท	%
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	7,065	45	27,740	63.7	57,721	61.1	293,762	62.0	19,897	49.7	53,419	56.5	110,320	62.6
ค่าน้ำมันเครื่องและเกียร์	1,050	6.7	1,446	3.3	3,996	4.2	16,900	3.6	2,630	6.6	3,000	3.2	5,350	3.0
น้ำมันขี้ัง	1,373	8.8	2,427	5.6	8,203	8.7	20,130	4.3	2,911	7.5	8,300	8.8	13,400	7.6
สัง-หลิวใส่ปลา	470	3.0	559	1.3	1,973	2.1	3,242	.7	470	1.2	1,800	1.9	2,650	1.5
ค่าใช้จ่ายในการขายสัตว์น้ำ	1,680	10.7	3,641	8.4	8,047	8.5	52,600	11.1	2,600	6.5	6,310	6.7	14,720	8.4
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาเรือและเครื่องยนต์	2,549	16.3	3,609	8.3	7,262	7.7	41,882	8.8	6,023	15.0	10,417	11.0	15,045	8.5
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องมือประมง	1,178	7.6	3,545	5.5	6,473	6.9	43,230	9.1	5,013	12.5	10,307	10.9	13,478	7.6
ค่าใช้จ่ายสำนักงานและ- ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ	95	0.6	103	0.4	110	0.1	683	0.1	109	0.5	596	0.6	680	0.4
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	200	1.3	510	0.9	700	0.7	1,200	0.3	400	0.7	415	0.4	600	0.3
รวมค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	15,660	100	43,580	100	94,485	100	473,629	100	40,053	100	94,558	100	176,243	100

2.2.1 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของ การทำการประมงที่ใช้เรือยนต์ทุกชนิด รวมทั้งการประมงอวนลากด้วย จากการ วิเคราะห์ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในตารางที่ 3.5 จะเห็นว่าค่าน้ำมันเชื้อเพลิงของเรือ ประมงอวนลากทุกประเภททุกขนาดมีอัตราสูง โดยมีอัตราร้อยละ 45-64 ของค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงาน โดยที่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร มีอัตราสูงสุด คือ ร้อยละ 63.7 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือ 18-25 เมตร มีอัตราร้อยละ 62.6 ส่วนเรือที่มีค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในอัตราค่าที่สุด ได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 45 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร ซึ่งมีอัตรา ร้อยละ 49.7

สาเหตุที่เรืออวนลากทุกประเภททุกขนาดมีค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงในอัตร่า สูงมากเช่นนี้เนื่องจากเรืออวนลากมีความต้องการน้ำมันสูงมาก ประกอบกับน้ำมันมี ราคาแพง เนื่องมาจากการประกาศขึ้นราคาน้ำมันดิบและการลดปริมาณการผลิตของ กลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันดิบเป็นสินค้าออก (OPEC) ทำให้รัฐบาลไทยต้องประกาศขึ้น ราคาน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ซึ่งเป็นน้ำมันที่ใช้สำหรับเรือประมง จากลิตรละ 2.64 บาท ใน พ.ศ. 2520 เป็นลิตรละ 7.39 บาทใน พ.ศ. 2523 ซึ่งมีราคาสูงขึ้นถึง 3 เท่าตัว ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.6 นอกจากนี้ยังมีราคาสูงแล้ว ยังปรากฏว่าน้ำมันขาด แคลนด้วย ทำให้ชาวประมงต้องซื้อในตลาดมืด ซึ่งมีราคาสูงกว่าปกติ และบางครั้ง เป็นการซื้อเชื่อ ซึ่งพ่อค้าจะคิดค่าน้ำมันโดยบวกดอกเบี้ยไว้ส่วนหนึ่งด้วย และนอกจาก จะใช้น้ำมันกับเครื่องยนต์แล้ว ยังใช้น้ำมันในการปั่นไฟฟ้าเพื่อแสงสว่าง และทำความ เย็นแช่สัตว์น้ำที่จับได้อีกด้วย ส่วนเรืออวนลากคู่ก็ต้องใช้น้ำมันมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพราะเรืออวนลากคู่ต้องใช้เรือลากต่างปากอวน 2 ลำ ค่อนข้างหน่วยประมง

ตารางที่ 3.6 แสดงความเคลื่อนไหวของราคาน้ำมันดีเซลหมุนเร็วใช้ในกิจการประมง

วันที่	ราคาน้ำมัน (บาท/ลิตร)	Δ %
14 เม.ย. 14	.93	-
1 กค. 15	1.05	12.9
13 เมย. 16	1.41	34.3
17 ธค. 16	1.60	13.5
26 กพ. 17	2.33	45.6
14 มีค. 20	2.64	13.3
30 มค. 22	3.03	14.8
13 กค. 22	4.88	61.0
9 กพ. 23	7.39	51.4
19 มีค. 23	6.54	-11.5
20 มค. 24	7.39	13.0

Δ % อัตราการเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 3.7 ปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงต่อเดือนต่อหน่วยประมงอวนลาก

ชนิดเครื่องมือประมง	ปริมาณน้ำมันต่อเดือน (ลิตร)
อวนลากแผ่นตะเฆ่	
< 14 เมตร	1,723
14 - 18 เมตร	7,068
18 - 25 เมตร	11,716
> 25 เมตร	40,470
อวนลากคู่	
< 14 เมตร	5,958
14 - 18 เมตร	13,156
18 - 25 เมตร	21,494

ที่มา : กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.2 ค่าน้ำมันเครื่องและน้ำมันเกียร์ ใช้เป็นน้ำมันหล่อลื่นซึ่งชาวประมงใช้เป็นจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คือมีอัตราร้อยละ 3.0-6.7 ของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

2.2.3 ค่าน้ำแข็ง น้ำแข็งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับรักษาความสดของสินค้าสัตว์น้ำ ทั้งนี้เพราะราคาของสินค้าสัตว์น้ำจะขึ้นอยู่กับความสดของสินค้าสัตว์น้ำด้วย แต่ถ้าเป็นเรือประมงที่มีเครื่องทำความเย็นอยู่ในเรือด้วย ความจำเป็นในการใช้น้ำแข็งก็จะมีน้อยลง

จากการวิเคราะห์ค่าน้ำแข็งในตารางที่ 3.5 ปรากฏว่าเรืออวนลากที่มีอัตราร้อยละของค่าน้ำแข็งต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงสุดได้แก่ เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร 18-25 เมตร และอวนลากคู่ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละใกล้เคียงกัน คือมีอัตราร้อยละ 8.7-8.8 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือ 18-25 เมตร มีอัตราร้อยละ 7.6 และเรืออวนลากที่มีค่าน้ำแข็งต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำสุดได้แก่ เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร และรองลงมาได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร คือมีอัตราร้อยละ 4.3 และ 5.6 ตามลำดับ

การที่เรือประมงขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับน้ำแข็งในอัตราสูงกว่าเรือประมงขนาดใหญ่ เพราะเรือประมงขนาดเล็กไม่มีเครื่องทำความเย็นในเรือ จึงจำเป็นต้องใช้น้ำแข็งจำนวนมาก

2.2.4 ค่าล้างหรือทาสีสัตว์น้ำ ค่าล้างหรือทาสีสำหรับใส่สัตว์น้ำนี้ จะมีอัตราเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ จะมีอัตราเพียงร้อยละ 0.7-3.0 เท่านั้น จากการสอบถามชาวประมง ปรากฏว่า ส่วนใหญ่จะซื้อเป็นจำนวนมากในครั้งแรกโดยประมาณให้เพียงพอกับความต้องการใช้ ส่วนการซื้อครั้งต่อ ๆ ไปจะเป็นการซื้อเพื่อ

นำมาเปลี่ยนแปลงเฉพาะในส่วนที่ชำรุดเท่านั้น จากการวิเคราะห์ค่าลึงหรือหัวไล่สัตว์น้ำ ในตารางที่ 3.5 ปรากฏว่า เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร จะมีค่าลึงหรือหัวไล่สัตว์น้ำเพียงร้อยละ 0.7 ของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นอัตราค่าสุด ทั้งนี้เพราะเรือประมงขนาดใหญ่ดำเนินงานในรูปของธุรกิจ การขายสินค้าสัตว์น้ำที่จับได้ส่วนมากจะให้ผู้ประกอบการแพปลาเป็นผู้จัดจำหน่าย ซึ่งในกรณีนี้ ผู้ประกอบการแพปลาจะเป็นผู้จัดหาลึงหรือหัวเอง

2.2.5 ค่าใช้จ่ายในการขายสินค้าสัตว์น้ำ ค่าใช้จ่ายในการขายสินค้าสัตว์น้ำนี้ หมายถึงค่าธรรมเนียมและค่าบริการอย่างอื่นที่เจ้าของเรือจะต้องจ่ายให้แก่ผู้ประกอบการแพปลาที่เป็นนายหน้าขายสินค้าให้ โดยถ้าชาวประมงดำเนินการขายสินค้าสัตว์น้ำเอง ก็จะไม่เสียค่าธรรมเนียมในการขาย แต่ถ้าขายให้กับผู้ประกอบการแพปลาแล้ว ชาวประมงต้องเสียค่าธรรมเนียมโดยผู้ประกอบการแพปลาจะหักค่านายหน้าร้อยละ 6 ของรายได้จากการขายสินค้าสัตว์น้ำก่อนหักค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ค่านายหน้าร้อยละ 6 นี้ ผู้ประกอบการแพปลาจะได้รับจริงเพียงร้อยละ 5 ส่วนอีกร้อยละ 1 จะจ่ายให้กับองค์การสะพานปลาเพื่อเป็นค่าบริการสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการขายสินค้าสัตว์น้ำในตารางที่ 3.5 ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายในการขายสินค้าสัตว์น้ำมีอัตราร้อยละ 6.5-11.1 ของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยที่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร มีอัตราสูงสุด คือร้อยละ 11.1 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร มีอัตราร้อยละ 10.7 ส่วนเรืออวนลากที่มีค่าใช้จ่ายในการขายสินค้าสัตว์น้ำในอัตราค่าสุดได้แก่เรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร คือมีอัตราร้อยละ 6.5

2.2.6 ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาเรือและเครื่องยนต์

ก่อนที่เรือประมงจะออกทำการประมงทุกครั้ง จะต้องมีการตรวจสอบสภาพเรือให้เรียบร้อยเสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรือประมงที่ต้องออกทำการประมงหลายวัน จากการสัมภาษณ์ชาวประมงปรากฏว่า ชาวประมงส่วนมากจะนำเรือขึ้นคาน รวมทั้งคอกหมัน ทาลี ชันยา เป็นประจำทุกปี ค่าใช้จ่ายนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดเรือประมงด้วย

จากการวิเคราะห์ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาเรือและเครื่องยนต์ ในตารางที่ 3.5 ปรากฏว่าค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาเรือและเครื่องยนต์มีอัตราร้อยละ 7.7-16.3 ของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยมี เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร มีอัตราสูงสุดคือร้อยละ 16.3 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร โดยมีอัตราร้อยละ 15.0 ส่วนเรือที่มีค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องยนต์อัตราค่าสุดคือเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 18-25 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 7.7 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร โดยมีอัตราร้อยละ 8.3

2.2.7 ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องมือประมง

เครื่องมือในการทำการประมงนี้ต้องมีการซ่อมแซม ดูแลรักษา และเปลี่ยนใหม่สำหรับอุปกรณ์ที่ชำรุดอยู่เสมอ เช่น อวน จะมีการซื้ออวนสำรองไว้ ถ้าอวนปากหนึ่งขาดหรือชำรุด ก็จะต้องซ่อมแซม และนำอวนปากใหม่ออกไปใช้ ทุ่นลอย เชือกลาก ก็เช่นเดียวกัน ค่าซ่อมแซม เครื่องมือประมงนี้ จะมีจำนวนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเสียหายที่เรือประมงจะได้รับ ซึ่งเป็นสิ่งที่คาดไม่ได้ บางเดือนชาวประมงไม่ประสบกับอุบัติเหตุเลย ค่าใช้จ่ายประเภทนี้ก็จะมีย่านวนน้อย แต่บางเดือนเรือประมงประสบกับอุบัติเหตุ เช่น

ถูกโชดหิน อวนได้รับความเสียหายมาก เดือนนั้นก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายประเภทนี้มาก

ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา เครื่องมือประมงตาม ตารางที่ 3.5 นั้น ได้ประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมดตลอดปี และหาค่าเฉลี่ยด้วยจำนวน เดือนที่ทำการประมง ผลจากการวิเคราะห์ปรากฏว่า ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา เครื่องมือประมงนี้มีอัตราร้อยละ 5.5-12.5 โดยที่เรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือ ต่ำกว่า 14 เมตร มีอัตราสูงสุดคือร้อยละ 12.5 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากคู่ขนาด ความยาวเรือ 14-18 เมตร โดยมีอัตราร้อยละ 10.9 ส่วนเรืออวนลากที่มีค่าซ่อมแซม และค่าบำรุงรักษาในอัตราต่ำสุดได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 5.5 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 18-25 เมตร โดยมีอัตราร้อยละ 6.9

2.2.8 ค่าใช้จ่ายสำนักงานและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายสำนักงานหมายถึงค่าใช้จ่ายของสำนักงานที่อยู่บนบก ซึ่งจะมีอัตราเพียงเล็กน้อย หรือเรือบางลำอาจจะไม่มีค่าใช้จ่ายสำนักงานเลย ส่วนค่าธรรมเนียมนั้นได้แก่ค่าธรรมเนียม ที่เรือประมงแต่ละลำเสียให้แก่ทางราชการ ได้แก่ค่าทะเบียนเรือ¹ กับกรมเจ้าท่า ค่า

¹ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ.2517) กำหนดให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียม การจดทะเบียนเรือไทยตามอัตราดังต่อไปนี้

เรือขนาดไม่เกิน 10 ตันกรอส 20 บาท

เรือขนาดเกิน 10 ตันกรอสขึ้นไปแต่ไม่เกิน 25 ตันกรอส 100 บาท

เรือขนาดเกิน 25 ตันกรอสขึ้นไปแต่ไม่เกิน 50 ตันกรอส 200 บาท

เรือขนาดเกิน 50 ตันกรอสขึ้นไปแต่ไม่เกิน 75 ตันกรอส 300 บาท

เรือขนาดเกิน 100 ตันกรอสขึ้นไปแต่ไม่เกิน 150 ตันกรอส 800 บาท

เรือขนาดเกิน 150 ตันกรอสขึ้นไปแต่ไม่เกิน 200 ตันกรอส 1,000 บาท

เรือขนาดเกิน 200 ตันกรอสขึ้นไปแต่ไม่เกิน 1,000 ตันกรอส ๆ ละ 5 บาท

เรือขนาดเกิน 1,000 ตันกรอสขึ้นไป ตันกรอสละ 10 บาท

อาชีพวิศวกรทำการประมงกับกรมประมง ค่าอาชีพวิศวกรนี้ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 17 (พ.ศ.2521) กำหนดให้เก็บเงินค่าอาชีพวิศวกรตามประเภทของกิจการประมงและความยาวของอวน สำหรับเครื่องมืออวนลากกำหนดค่าอาชีพวิศวกรตามความยาวของอวนคือเมตรละ 5 บาท² นอกจากนี้ก็มีค่าธรรมเนียมอื่น ๆ และค่าภาษีเงินได้ จากตารางที่ 3.5 แสดงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายสำนักงานและค่าธรรมเนียมมีอัตราร้อยละ 0.1-0.6 ซึ่งเป็นอัตราเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2.2.9 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนเงินเพียงเล็กน้อยที่ไม่เข้าลักษณะค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว เช่น ค่าน้ำจืด ค่ารองเท้าลูกเรือประมง และดอกไม้ธูปเทียนเครื่อง เช่น ไหว้ต่าง ๆ ก่อนที่เรือจะออกทำการประมง จะมีการทำพิธี เช่น ไหว้ต่าง ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคล จากตารางที่ 3.5 แสดงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลาก จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีอัตราเพียงร้อยละ 0.3-1.3 ของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเท่านั้น

จากตารางที่ 3.5 ซึ่งแสดงถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลาก สรุปค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสำหรับเรืออวนลากขนาดต่าง ๆ แล้วปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่มีอัตราสูงสุดสำหรับเรืออวนลากทุกประเภทและทุกขนาด โดยมีอัตราร้อยละ 45-63.7 ของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่มีอัตราต่ำสุดคือ ค่าใช้จ่ายสำนักงานและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ซึ่งมีอัตราร้อยละ .1-.6 ของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

²กรมประมง, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, "กฎหมายเกี่ยวกับการประมง"

(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเตคไปรคักชั่น 2521) หน้า 97.

2.3 ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ เป็นค่าใช้จ่ายที่ตัดจ่ายจากบัญชีสินทรัพย์ จะมีอัตราสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับจำนวนเงินลงทุนในสินทรัพย์ ไม่ว่ากิจกรรมจะดำเนินงานมีผลกำไรหรือขาดทุน ค่าเสื่อมราคาย่อมเกิดขึ้นเสมอ โดยมีวิธีการประมาณตามวิธีที่เห็นว่าถูกต้องและเหมาะสมที่สุด สำหรับสินทรัพย์ของการทำการประมงอวนลากในประเทศไทยนั้น ได้แก่ เรือประมง เครื่องยนต์เรือ และเครื่องมืออุปกรณ์ในการทำการประมง จากการสัมภาษณ์ชาวประมงถึงอายุการใช้งานของสินทรัพย์ต่าง ๆ เหล่านี้ ปรากฏว่า ชาวประมงไม่สามารถกำหนดอายุการใช้งานได้ เนื่องจากใช้มาตั้งแต่เริ่มประกอบอาชีพการทำการประมง จนถึงปัจจุบัน แต่มีการบำรุงรักษา และซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดอยู่เสมอ ๆ

ดังนั้น การคำนวณค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์จึงใช้หลักเกณฑ์การกำหนดอายุการใช้งาน และการคำนวณหาค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ดังกล่าวตามมาตรฐานที่ทางแผนกสถิติ กรมประมงได้กำหนดไว้ ดังตารางที่ 3.8

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.8 มาตรฐานอายุการใช้งานและมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์

รายการสินทรัพย์	อายุใช้งาน (ปี)	มูลค่าคงเหลือ %
เรือประมง	เรือขนาดต่ำกว่า 14 เมตร	15
	เรือขนาดมากกว่า 14 เมตร	15
เครื่องยนต์ เรือ	10	10
เครื่องยนต์รถยนต์	5	10
เครื่องมือและอุปกรณ์อื่น ๆ (เครื่องกว้าน, เครื่องหาฝูงปลา)	10	10

การคำนวณค่าเสื่อมราคา จะใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{มูลค่าที่ซื้อมา} - \text{มูลค่าคงเหลือสุดท้าย}}{\text{อายุการใช้งาน}}$$

ถ้าต้องการจะคำนวณค่าเสื่อมราคาต่อเดือนก็ใช้วิธีด้วยจำนวนเดือนที่ออกทำการประมงของเรือแต่ละขนาด แต่ละประเภท การคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์อันได้แก่ ค่าเสื่อมราคาเปลือกเรือ ค่าเสื่อมราคาเครื่องยนต์ และค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์อื่น ๆ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.9 , 3.10 และ 3.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.9 การคำนวณค่าเสื่อมราคาเปลือกเรือของเรืออวนลาก

หน่วย : บาท

ขนาดของเรือ	เปลือกเรือ							
	(1) เงินลงทุน (บาท)	(2) มูลค่าคงเหลือ		(3) คงเหลือ (บาท) (1) - (2)	(4) อายุใช้ งาน (ปี)	(5) ค่าเสื่อมราคา ต่อปี (บาท) (3) ÷ (4)	(6) จำนวน เดือน ทำการ ประมง	(7) ค่าเสื่อมราคา ต่อเดือน (5) ÷ (6)
		(บาท)	%					
อวนลากแผ่นตะเฆ่								
< 14 เมตร	126,750	12,675	10	114,075	15	7,605	9.3	818
14-18 เมตร	190,000	57,000	30	133,000	15	8,867	11.8	751
18-25 เมตร	815,000	244,500	30	570,500	15	38,033	11.0	3,458
> 25 เมตร	2,380,000	714,000	30	1,666,000	15	111,067	11.0	10,097
อวนลากคู่								
> 14 เมตร	191,400	19,140	10	172,260	15	11,484	9.3	1,235
14-18 เมตร	412,500	123,750	30	288,750	15	19,250	11.8	1,631
18-25 เมตร	675,000	202,500	30	472,500	15	31,500	11.0	2,863

หมายเหตุ : (1) จากตารางที่ 3.1 หน้า 66

(4) จากตารางที่ 3.8 หน้า 91

(6) จากตารางที่ 4.1 หน้า 104

ตารางที่ 3.10 การคำนวณค่าเสื่อมราคาเครื่องยนต์ของเรืออวนลาก

ขนาดของเรือ	เครื่องยนต์เรือ							
	(1) เงินลงทุน (บาท)	(2) มูลค่าคงเหลือ		(3) คงเหลือ (บาท) (1) - (2)	(4) อายุใช้ งาน (ปี)	(5) ค่าเสื่อมราคา ต่อปี (3) ÷ (4)	(6) จำนวน เดือน ทำการ ประมง	(7) ค่าเสื่อมราคา ต่อเดือน (5) ÷ (6)
		(บาท)	%					
อวนลากแผ่นตะเฆ่								
< 14 เมตร	68,152	6,815	10	61,337	10	6,134	9.3	660
14 - 18 เมตร	130,000	13,000	10	117,000	10	11,700	11.8	992
18 - 25 เมตร	409,545	40,955	10	368,590	10	36,859	11.0	3,350
> 25 เมตร	1,164,285	116,428	10	1,047,857	10	104,785	11.0	9,526
อวนลากคู่								
> 14 เมตร	142,885	14,288	10	128,597	10	12,860	9.3	1,382
14 - 18 เมตร	380,000	38,000	10	342,000	10	34,200	11.8	2,898
18 - 25 เมตร	487,000	48,700	10	438,300	10	43,830	11.0	3,985

หมายเหตุ : (1) จากตารางที่ 3.1 หน้า 66

(4) จากตารางที่ 3.8 หน้า 91

(6) จากตารางที่ 4.1 หน้า 104

ตารางที่ 3.11 การคำนวณค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์อื่น ๆ ของเรืออวนลาก

ขนาดของเรือ	เครื่องมือและอุปกรณ์อื่น ๆ							
	(1) เงินลงทุน (บาท)	(2) มูลค่าคงเหลือ		(3) คงเหลือ (บาท) (1) - (2)	(4) อายุใช้ งาน (ปี)	(5) ค่าเสื่อมราคา ต่อปี (บาท) (3) ÷ (4)	(6) จำนวน เดือน ทำการ ประมง	(7) ค่าเสื่อมราคา ต่อเดือน (5) ÷ (6)
		(บาท)	%					
อวนลากแผ่นตะเฆ่								
< 14 เมตร	25,015	2,502	10	22,513	10	2,251	9.3	242
14-18 เมตร	80,000	8,000	10	72,000	10	7,200	11.8	610
18-25 เมตร	261,027	26,103	10	234,924	10	23,492	11.0	2,135
> 25 เมตร	1,301,690	130,169	10	1,171,521	10	117,152	11.0	10,650
อวนลากคู่								
< 14 เมตร	21,215	2,171	10	19,544	10	1,954	9.3	210
14-18 เมตร	99,000	9,900	10	89,100	10	8,910	11.8	755
18-25 เมตร	478,000	47,800	10	430,200	10	43,020	11.0	3,911

หมายเหตุ : (1) จากตารางที่ 3.1 หน้า 66

(4) จากตารางที่ 3.8 หน้า 91

(6) จากตารางที่ 4.1 หน้า 104

จากค่าใช้จ่ายประเภทค่าใช้จ่ายประจำ ซึ่งแบ่งเป็นค่าตอบแทนลูกเรือ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับต้นทุนทั้งหมด ซึ่งแสดงในตารางที่ 3.12 จะปรากฏผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ค่าใช้จ่ายประเภทที่มีอัตราสูงสุด ได้แก่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งปรากฏว่าทั้งเรืออวนลากแผ่นตะเข้และเรืออวนลากคู่ ทุกขนาด มีอัตราร้อยละของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อต้นทุนทั้งหมดสูงกว่าค่าใช้จ่ายประเภทอื่น สำหรับเรืออวนลากแผ่นตะเข้มีอัตราร้อยละ 60-70 โดยเรือขนาดความยาวมากกว่า 25 เมตร มีอัตราค่าสุดคือร้อยละ 60.1 สำหรับเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 18-25 เมตร จะมีอัตราสูงสุด คือร้อยละ 69.5 ถึงแม้ว่าเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตรจะมีอัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอัตราค่าสุด แต่เมื่อคิดเป็นจำนวนเงินแล้วจะมีจำนวนสูงสุดทั้งนี้ เพราะต้นทุนทั้งหมดของเรือประมงอวนลากขนาดดังกล่าวมีจำนวนสูงกว่าขนาดอื่น ส่วนเรืออวนลากคู่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในอัตราร้อยละ 67-74 โดยเรือขนาดความยาว 14-18 เมตรมีอัตราสูงสุดคือร้อยละ 73.6 รองลงมาได้แก่เรือขนาดความยาว 18-25 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 3.4

สาเหตุที่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานมีอัตราสูงสุด เนื่องมาจากค่าใช้จ่ายประเภทค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งมีอัตราสูงถึงร้อยละ 29-46 ของต้นทุนทั้งหมด

สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่มีอัตราค่าสุดได้แก่ค่าใช้จ่ายสำนักงาน และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ กับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งมีอัตราร้อยละเพียง 0.1-0.7 และ 0.2-0.8 ตามลำดับ

2. ค่าใช้จ่ายประเภทที่มีอัตราร้อยละต่อต้นทุนทั้งหมดสูงรองลงมา ได้แก่
 ค่าตอบแทนลูกเรือ ซึ่งมีอัตราร้อยละ 22-36 โดยเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาว
 มากกว่า 25 เมตร มีค่าตอบแทนลูกเรือสูงที่สุด คือร้อยละ 36 ทั้งนี้มีผลมาจากค่าใช้จ่าย
 จ่ายส่วนแบ่งรายได้ ซึ่งมีอัตราสูงถึงร้อยละ 21.9 ของต้นทุนทั้งหมด ค่าตอบแทนลูกเรือ
 ที่มีอัตราสูงรองลงมาได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร
 ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร และอวนลากคู่ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14
 เมตร ซึ่งมีอัตราที่ใกล้เคียงกันคืออัตราร้อยละ 28.8 28.7 และ 28.1 ตามลำดับ
 ส่วนค่าตอบแทนลูกเรือที่มีอัตราต่ำกว่าเรือขนาดอื่น ได้แก่เรืออวนลากคู่ขนาดความยาว
 เรือ 18-25 เมตร โดยมีอัตราร้อยละ 22.1

3. ค่าใช้จ่ายประเภทที่มีอัตราร้อยละต่อต้นทุนทั้งหมดต่ำสุด ได้แก่
 ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วยค่าเสื่อมราคาเปลือกเรือ ค่าเสื่อมราคา
 เครื่องยนต์ และค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และเครื่องมือประมง ปรากฏว่า เรืออวนลาก
 แผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร มีค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ในอัตราสูง
 ที่สุด คือมีอัตราร้อยละ 7.1 รองลงมาได้แก่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ
 18-25 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 6.6 ส่วนเรือที่มีค่าเสื่อมราคาในอัตราต่ำสุดได้แก่
 เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร และขนาดความยาวเรือ
 มากกว่า 25 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 3.7 และ 3.9 ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.12 ต้นทุนทั้งหมดโดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลาก คือ 1 เดือน

หน่วย : บาท

	ขนาดความยาวของเรืออวนลากแผ่นตะเภา								ขนาดความยาวของเรืออวนลากอู					
	< 14 เมตร		14-18 เมตร		18-25 เมตร		> 25 เมตร		< 14 เมตร		14-18 เมตร		18-25 เมตร	
ค่าตอบแทนลูกเรือ	7,010	28.7	18,585	28.8	32,472	23.9	283,380	38.0	16,751	28.1	26,537	22.2	53,040	22.1
เงินเดือน	2,000	8.2	6,500	10.1	17,980	13.2	59,960	7.6	8,300	13.9	11,400	8.9	21,910	9.2
ส่วนแบ่งรายได้	1,310	5.3	4,200	6.5	8,912	6.5	172,420	21.9	-	-	5,000	3.9	19,530	8.1
ค่าอาหารลูกเรือ	2,000	8.2	5,085	7.9	5,600	4.2	51,000	6.5	4,951	8.3	7,337	5.7	11,600	4.8
ประเมินค่าตอบแทนสมาชิกในครอบครัว	1,700	7.0	2,800	4.3	-	-	-	-	3,500	5.9	4,800	3.7	-	-
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	15,660	64.2	43,580	67.5	94,465	69.5	473,629	60.1	40,053	67.2	94,558	73.6	176,243	73.4
น้ำมันเชื้อเพลิง	7,065	28.9	27,740	43.0	57,721	42.4	293,762	37.3	19,897	33.4	53,419	41.6	110,320	45.9
น้ำมันเครื่องและน้ำมันเกียร์	1,050	4.4	1,446	2.2	3,996	2.9	16,900	2.1	2,630	4.4	3,000	2.3	5,350	2.2
น้ำแข็ง	1,373	5.6	2,427	3.8	8,203	6.0	20,130	2.6	2,911	4.9	8,300	6.5	13,400	5.6
สัง-คั่วให้สัตว์น้ำ	470	1.8	559	0.8	1,973	1.5	3,242	0.4	470	0.8	1,800	1.4	2,650	1.1
ค่าใช้จ่ายในการขายสัตว์น้ำ	1,660	6.8	3,641	5.6	6,047	5.9	52,600	6.7	2,800	4.4	6,310	4.9	14,720	6.1
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาเรือ-เครื่องยนต์	2,549	10.4	3,609	5.6	7,262	5.4	41,882	5.3	6,023	10.1	10,417	8.0	15,045	6.3
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา-เครื่องมือประมง	1,178	4.8	3,545	5.5	6,473	4.8	43,230	5.4	5,013	8.4	10,307	8.0	13,478	5.6
ค่าใช้จ่ายสำนักงานและค่า-ธรรมเนียมอื่น ๆ	95	0.4	103	0.2	110	0.1	683	0.1	109	0.2	590	0.5	680	0.3
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	200	0.8	510	0.8	700	0.5	1,200	0.2	400	0.7	415	0.4	600	0.3
ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์	1,720	7.1	2,353	3.7	8,943	6.6	30,273	3.9	2,827	4.7	5,284	4.2	10,799	4.5
ค่าเสื่อมราคาเปลือกเรือ	818	3.4	751	1.2	3,458	2.5	10,097	1.3	1,235	2.0	1,631	1.3	2,863	1.2
ค่าเสื่อมราคาเครื่องยนต์	660	2.7	892	1.5	3,350	2.5	9,528	1.2	1,382	2.3	2,898	2.3	3,985	1.7
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และเครื่องมือ	242	1.0	610	1.0	2,135	1.6	10,650	1.4	210	0.4	755	0.6	3,911	1.6
ต้นทุนทั้งหมดคือเดือน	24,390	100	64,518	100	135,900	100	787,282	100	59,631	100	128,379	100	240,042	100

รายได้

รายได้จากการทำการประมงอวนลากในประเทศไทยนั้น ได้แก่รายได้จากการขายสินค้าสัตว์น้ำที่จับได้ซึ่งแยกตามชนิดของสัตว์น้ำที่จับได้ ได้แก่ ปลาเลย ปลาเบ็ด กุ้งก้ามปู และปลาหมึกกับหอย ดังนั้นรายได้จากการประมงอวนลากนี้จะมากหรือน้อยจึงขึ้นอยู่กับปริมาณและประเภทของสัตว์น้ำที่จับได้ต่อลำและราคาสัตว์น้ำ ณ วันที่ขาย สำหรับปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ กัน เช่น ความหนาแน่นของประชากรสัตว์น้ำในแหล่งที่ทำการประมง (Fishing Ground) ถ้ามีความหนาแน่นมาก สัตว์น้ำที่จับได้ใน 1 ชั่วโมงลากอวนก็จะสูง และถ้าเรือลำใดใช้ชั่วโมงลากอวนมากก็จะมีโอกาสจับสัตว์น้ำได้ปริมาณมากด้วย นอกจากนี้ เครื่องมือและอุปกรณ์การทำประมงที่ทันสมัยต่าง ๆ จะช่วยให้จับสัตว์น้ำได้ปริมาณมากขึ้น โดยใช้กำลังแรงงานประมงเท่าเดิม

ส่วนราคาของสัตว์น้ำนั้นขึ้นอยู่กับชนิดและคุณภาพของสัตว์น้ำ กล่าวคือ ถ้าเป็นสัตว์น้ำชนิดที่อยู่ในความต้องการและอยู่ในความนิยมของผู้บริโภค สินค้าสัตว์น้ำนั้นก็จะมีราคาสูง นอกจากนี้ ความสดของสินค้าสัตว์น้ำจะมีผลต่อราคาและรายได้ของชาวประมงเช่นกัน

รายได้จากการทำการประมงอวนลากได้แสดงในตารางที่ 3.13 และปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้โดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลากแสดงในตารางที่ 3.14

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.13 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลากต่อเดือน

หน่วย : บาท

ชนิดของสัตว์น้ำ	อวนลากแผ่นตะเฆ่								อวนลากคู่					
	< 14 เมตร		14-18 เมตร		18-25 เมตร		> 25 เมตร		< 14 เมตร		14-18 เมตร		18-25 เมตร	
	จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ปลา														
ปลาเลย	7,650	40.2	18,300	30.2	63,852	43.8	401,375	42.7	10,550	18.6	32,400	24.9	64,900	25.8
ปลาเบ็ด	6,946	36.5	18,138	29.9	19,500	13.4	67,996	7.2	11,900	20.9	17,850	13.8	30,600	12.2
กุ้งและปู	4,080	21.5	19,250	31.7	52,500	36.0	420,000	44.7	29,850	52.6	31,750	24.4	60,000	23.8
ปลาหมึก-หอย	340	1.8	5,000	8.2	9,940	6.8	50,000	5.3	4,500	7.9	48,000	36.9	96,000	38.2
รวม	19,016	100	60,688	100	145,792	100	939,371	100	56,800	100	130,000	100	251,500	100

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.14 แสดงปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้เฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลากต่อเดือน

หน่วย : กก.

ชนิดของสัตว์น้ำ	อวนลากแผ่นตะเฆ่								อวนลากอู๋					
	< 1.4 ม.	ร้อยละ	14-18 ม.	ร้อยละ	18-25 ม.	ร้อยละ	> 25 ม.	ร้อยละ	< 14 ม.	ร้อยละ	14-18 ม.	ร้อยละ	18-25 ม.	ร้อยละ
ปลา														
ปลาเคย	850	17	1,830	13.7	5,321	28.6	20,055	26.3	1,507	15.8	2,700	15.1	6,490	19.4
ปลาเบ็ด	4,086	81	10,670	79.9	11,500	61.8	40,320	52.8	7,000	73.3	10,500	58.9	18,000	53.8
กุ้ง - ปู	80	1.6	350	2.7	800	4.2	11,000	14.4	597	6.2	635	3.6	1,000	3.0
ปลาหมึก-หอย	34	.4	500	3.8	994	5.4	5,000	6.5	450	4.7	4,000	22.4	8,000	23.8
รวม	5,050	100	13,350	100	18,615	100	76,375	100	9,554	100	17,835	100	33,490	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 3.13 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลาก และ ตารางที่ 3.14 แสดงปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้โดยเฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลาก สามารถวิเคราะห์รายได้จากการทำการประมงอวนลากได้ดังนี้

เรืออวนลากขนาดเล็กจะมีรายได้ต่ำกว่าเรือขนาดใหญ่ จากตารางที่ 3.13 จะเห็นว่า ถ้าเรือมีขนาดใหญ่ขึ้น รายได้จะมากขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะเรือขนาดใหญ่จะมีแหล่งทำการประมงมากกว่าขนาดเล็ก เพราะสามารถออกไปทำการประมงในบริเวณที่ไกลจากฝั่งมาก ระยะเวลาทำการประมงต่อเนื่องจะนานกว่า นอกจากนี้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำการประมงจะทันสมัยกว่าด้วย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะมีผลกระทบต่อปริมาณและชนิดของสัตว์น้ำที่จับได้ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อรายได้ด้วย จากตารางที่ 3.14 แสดงปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้เฉลี่ยต่อหน่วยประมงอวนลาก จะเห็นว่าเรืออวนลากขนาดเล็กจับปลาเปิดได้ในอัตราที่สูงกว่าเรืออวนลากขนาดใหญ่ กล่าวคือเรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร จับปลาเปิดได้ในอัตราร้อยละ 81 ขนาด 14-18 เมตร ร้อยละ 79.9 ขนาด 18-25 เมตรร้อยละ 61.8 และขนาดความยาวเรือมากกว่า 25 เมตร ร้อยละ 52.8 ส่วนเรืออวนลากคู่จะมีอัตราร้อยละ 73.3 58.9 และ 53.8 ตามลำดับ ปลาเปิดนี้มีราคาต่ำ เมื่อคิดเป็นรายได้แล้วจะมีอัตราเพียงร้อยละ 36.5 29.9 13.4 และ 7.2 ตามลำดับสำหรับเรืออวนลากแผ่นตะเข้ และอัตราร้อยละ 20.9 13.8 และ 12.2 ตามลำดับสำหรับเรืออวนลากคู่ ปลาเปิดเหล่านี้เป็นปลาที่ประชาชนไม่นิยมบริโภค ซึ่งในสมัยก่อนถือว่าเป็นผลผลิตพลอยได้ และต่อมาเมื่อมีการใช้เครื่องมืออวนลากทำการประมงทำให้ปริมาณปลาเปิดมีมากขึ้น การจับปลาเปิดได้กระทำกันอย่างเป็นล่ำเป็นสัน และถือเป็นผลผลิตหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือประมงขนาดเล็ก

สำหรับปลาชนิดอื่นซึ่งในที่นี้รวมเรียกว่า "ปลาเลย" นั้น มีปริมาณสูงเป็นอันดับรองลงมาจากปลาเปิด ยกเว้นเรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร และ 18-25 เมตร ที่จับปลาหมึกและทอยได้สูงในอันดับสอง ปลาเลยนี้มีอัตราการจับ

อยู่ในระหว่างร้อยละ 15-29 โดยที่เรืออวนลากแผ่นตะเข้ขนาดความยาวเรือ 18-25 เมตร มีอัตราสูงสุด และเรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร มีอัตราต่ำสุด ปลาเลยนี้ มีราคาตั้งแต่กิโลกรัมละ 3 บาท จนถึงกิโลกรัมละ 65 บาท ดังนั้นเมื่อคิดเป็นรายได้แล้ว จะมีอัตราสูงถึงร้อยละ 19-44

สำหรับกุ้งก้ามปู และปลาหมึกกับหอย นั้น ปริมาณที่จับได้ของเรือแต่ละลำนั้นมีอัตราเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ กุ้งและปูมีอัตราร้อยละ 2-14 ส่วนปลาหมึกและหอยมีอัตราร้อยละ 1-7 ยกเว้นเรืออวนลากคู่ขนาดความยาวเรือ 14-18 เมตร และ 18-25 เมตร ซึ่งมีอัตราร้อยละ 22.4 และ 23.8 สัตว์น้ำดังกล่าวนี้มีราคาสูงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ สำหรับกุ้งจะมีราคาตั้งแต่กิโลกรัมละ 18 บาทจนถึง กิโลกรัมละ 150 บาท ปูมีราคาตั้งแต่กิโลกรัมละ 5 บาทจนถึงกิโลกรัมละ 30 บาท สำหรับปลาหมึกจะมีราคาตั้งแต่กิโลกรัมละ 5 บาทจนถึงกิโลกรัมละ 40 บาท และหอยจะมีราคาตั้งแต่กิโลกรัมละ 3 บาทจนถึงกิโลกรัมละ 8 บาท เมื่อคิดเป็นรายได้แล้ว กุ้งก้ามปูมีอัตราร้อยละ 22-53 ส่วนปลาหมึกและหอยมีอัตราร้อยละ 2 ถึง 37

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย